

1867 - 1967 • JUBILEJNA SEZONA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA



Jean Anouilh
EVRIDIKA

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

TEHNO-MERCATOR



Jean Anouilh

EVRIDIKA

Režija

FRANCI KRIŽAJ

Prevod	Stanko Potisk
Scena	Avgust Lavrenčič
Kostumi	Vida Zupan-Bekčičeva
Lektor	Majda Križajeva

O s e b e :

Orfej	} potujoča godca	Bruno Vodopivec
Oče		Pavle Jeršin
Evridika	} igralci	Mija Mencejeva
Mati		Marija Goršičeva
Vincent		Jože Pristov
Mathias		Branko Grubar
Dulac, impresarij		Borut Alujevič
Mali režiser		Štefan Volf
Dekle iz igralske družine		Minu Kjudrova
Gospod Henri		Janez Bermež
Hotelski sobar		Drago Kastelic
Avtobusni šofer		Sandi Krošl
Policijski uradnik		Franci Gabrovšek
Natakar v bifeju		Marjan Dolinar
Lepa blagajničarka		Marjanca Krošlova

Vodja predstave: Stanko Jost — Šepetalka: Olga Puncerjeva —
Tehnično vodstvo: Franjo Cesar — Razsvetljava: Bogo Les —
Odrski mojster: Franc Klobučar — Krojaška dela: Amalija Palirjeva
in Jože Gobec — Frizerska dela: Vera Srakar — Slikarska dela:
Ivan Dečman — Rekviziterska dela: Ivan Jeram — Čevljarska dela:
Konrad Faktor — Garderoba: Angela Korošec

PREMIERA 26. APRILA 1968



JEAN ANOUILH se je rodil 1910. leta v Bordeauxu. Studiral je pravo in žurnalistiko, vendar se je že zgodaj posvetil gledališču in k temu je vsekakor precej pomagalo tajnikovanje pri velikem igralcu in režiserju Jouvetu. Bistvo njegovega izraza sta ironija in groteska. Suvereno se poigrava s svojimi osebami, z njihovimi strastmi in z njihovimi spletkami. Tako ustvarja nekak nov, čaroben svet, ki pa ga dramatičnoka lahkotnost ne napravi nič manj verjetnega. Nasprotno, le tako doseže razgibanost, prepričljivost in poezijo. Po avtorjevem mnenju so imeli vsi veliki klasiki ta čut za poezijo. Zlasti Molièra ima Anouilh posebno v časteh.

Svoje igre, ki se v njih srečujeta veder in temen element, je razdelil v dve skupini: »Pièces roses« in »Pièces noires«, v rožnate in črne igre, ki jim je dodal kasneje še »Pièces brillantes«. Med najvažnejšimi deli lahko naštejemo naslednja: Popotnik brez prtljage, Ples tatov, Evridika (1942), Antigona (1943), Poyabilo v grad, Skušnja ali kaznovana ljubezen, Colomba, Valček toreadorjev in še mnogo drugih.

ORFEJ IN EVRIDIKA

Iz starogrške mitologije nam je ohranjena naslednja pripovedka: Orfej je slaven pevec; brezštevilne ptice in ribe poslušajo njegovo pesem, divje zveri in drevesa občudujejo njegove melodije, skale se premikajo pod zvoki njegovega instrumenta, celo morje in gore ga spremljajo. Ljubezen, ki jo je čutil do svoje žene Evridike, ga je gnala na žalostno pot v podzemlje. Orfej je s svojo umetnostjo pregovoril boga v podzemlju, da mu vrne ženo, ki mu je bila umrla od kačjega pika. Pluton je obljubil, toda samo s pogojem, da se ne obrne in ne pogleda Evridike vse dotlej, dokler ne prispeta domov iz podzemlja. Orfej ni veroval, pa se je obrnil prej, Evridika pa se je takoj morala vrniti v kraljestvo senc.

Tako orfiški mit. Jean Anouilh je vzel okvirno zgodbo in jo preoblekel v sodobno varianto. Evridika mora tudi danes umreti.

O avtorju beremo, da rad prikazuje mračne strani človeškega značaja in da obtožuje svet, kakršen je, čeprav ga skuša razumeti, in da je »Evridika« najboljša črna od njegovih »črnih iger«. Svet teh iger je zapleten, njegove osebe žene čudna žeja, ki je ne morejo potešiti — pogosto so tik pred doseženo srečo, pa iz nerazumljivih razlogov puste, da jim zdrsne iz rok. In še to beremo, da v svojih delih obdeluje le eno samo temo: človekove ideale, njegove mladostne sanje o ljubezni, čistosti, poštenju — v konfliktu z življenjem, z njegovo pokvarjenostjo, brezobzirnostjo. Rešitev tega konflikta je v tem: ali vzeti življenje takšno, kot je, ali umreti.

Ali izvira konflikt v »Evridiki« iz nekega moralnega imperativa, ki mora Orfeja, da stvari razčisti do kraja, ali pa je njegovo ravnanje prej imperativ njegove moške individualnosti, samoljubne nravi, kakor je pri Evridiki čisto ženska nagonkost, žensko čustvo, čutenje, ki se samo zase ne more uresničiti, ki pa vendarle vztraja pri prošnji za ohranitev svoje individualnosti, svoje eksistence poleg njegove eksistence. (Evridika: »Pusti me živeti!«)

Besede vselej izražajo misel (misl je beseda), ni prekrite igre, vse je povedano naravnost. Skozi ta naravnost odprta vrata v človeško dušo pa stopamo hkrati v zapleteni svet človeških odnosov, zaman razbijamo lupino telesa; ti popačeni človeški odnosi, s katerimi se srečujemo vse od rojstva, ostanejo v nas za vselej.

Paradokсна misel: človek ne more biti sam — vselej je sam s seboj! S podobami svoje preteklosti, sedanjosti, prihodnosti ...

Kdo je gospod Henri, ki nas skuša varno popeljati skozi ta človeški labirint, skozi vse to hotelsko gomaženje, prikazni naše vsakdanjosti? Oseba ni natančno definirana. Lahko jo najdemo v Zakrinkanem gospodu v »Pomladnem prebujenju« Franka Wedekinda. Tam predstavlja preprosto zdrav razum ali življenje — takšno, kot je. Personificira usodnost življenja in smrti.

Praden torej nastopi gospod Henri, se v kontrapunktu srečata dva svetova, zaneseno sanjski svet Orfeja in Evridike, ki ga v njuni zamaknjenosti parafrazira drug dvogovor, osladne reminiscence matere in Vincenta. In potem je v tem orkestriranju še tretje glasbilo, v rokah gospoda Henrija, ki pozna vse strune, vse instrumente, ki jih uravnava in vsklajuje med seboj in... vse bolj priteguje »banalnim« vižam očeta, ki pozna življenje — takšno, kot je.

Vendar gospod Henri doume Orfeja, ki je ujet v en sam trenutek, ki mu je bilo danih tistih 24 ur, pa jih je do kraja izrabil in ostal na koncu praznih rok. Evridika ve, da se ta trenutek ne da podaljšati v neskončnost, ni tako sebična kot Orfej, ki zahteva absolutno popolnost ali pa nič. Anouilh postavlja skepso nad vse — sreča ni absolutna, absoluten je samo boj za srečo. Orfej se ne zna boriti, Evridika to hitro spozna in zbeži od njega v trenutku, ko še počiva v njegovem naročju varljiva sreča.



Leopold Suhadolčan: Narobe stvari v mestu Petpedi

Orfeju se lahko ta trenutek absolutne sreče potrdi, do kraja uresniči edinole v smrti. Smrt je edina popolnost. Ob smrti se stvari izravnajo, smrt je edina resničnost, vse drugo — ponos, samoljubje, Evridikina preteklost, Orfejevo »oziranje nazaj«, dotiki umazanih rok, vse tisto gomazenje — vse je le prividno, neresnično, izgubljeno v zrak — resnična je navsezadnje edinole smrt.

Kaj je hotel Anouilh povedati s tem tekstom? Armand Salacrou pravi v eni svojih dram: »Rad bi živel v družbi, ki bi bila čista in dobra, da bi bil tudi sam čist in dober.« Ali je Anouilh, nadaljevalec Salacroujeve tradicije, izpovedal hrepenenje po taki družbi? Ali pa meni, da je treba vzeti življenje takšno, kot je, z njegovim zdravim jedrom, z razumevanjem?

Poleg imenitnega dialoga, v katerem se suvereno poigrava s svojimi osebami, pozna Anouilh tudi take majhne in docela »banalne« prizore, s katerimi pa vendarle blesteče ilustrira nujnost življenja, prikazanega v zgodbi o Evridiki. Oče v zadnjem dejanju: najprej lirični zanos ob cigari, nato nenadno iztreznjenje, »kako težko je pač življenje«, in nato spet samoumevni, vsakdanji užitek s prižgano cigaro. V ta hedonistični trenutek naj bi bilo zajeto vse življenje! Gospod Henri pač skuša najti rešnjo pot za mladi par. Če nismo popolnoma na njegovi strani, mu vendarle moramo priznati, da nam je z neprekosljivo mojstrsko roko razložil in približal Orfeja in Evridiko.

Janez Žmavc



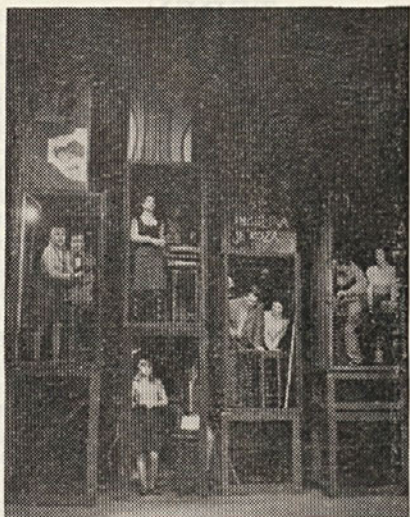
Gregor Strniša: Samorog

TEDEN SLOVENSKE SODOBNE DRAME

Med 18. in 24. marcem je bil v SLG Celje tretji Teden slovenske sodobne drame. Prvi je bil spomladi 1955. leta in se je imenoval Prvi festival slovenske in jugoslovanske sodobne drame. Idejni pobudnik zanj je bil takratni dramaturg in umetniški vodja celjskega gledališča Lojze Filipič. Potem smo morali čakati na naslednji Teden vse do 1963. leta. Zaradi finančnih težav bi tudi letošnji festival padel v vodo, če bi ga ne bil izdatno podprl republiški sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Takšno sporadično obnavljanje ne utrjuje prav posebno tradicije — in za teden slovenske sodobne drame v Celju pravimo, da že ima lepo tradicijo. Če pa se vprašamo za namen te kulturne manifestacije, moramo žal ugotoviti, da je taka občasna spodbuda našim dramatikom in seznanjanje občinstva z njihovimi deli kaj boren prispevek k naši nacionalni kulturi. Naj bo že v prihodnje tako ali tako, Celje se je s svojim Tednom zapisalo v jugoslovansko zgodovino že s tem, da je — po besedah Luke Dotlića, dolgoletnega sekretarja Sterijinega pozorja v Novem Sadu — prvo dalo idejo za takšno vsejugoslovansko gledališko manifestacijo. Sterijino pozorje se je rodilo leto dni kasneje. Če prav na kratko povzamemo, kaj smo v tem Tednu videli in doživeli, moramo priznati, da so že sama dela izpričala lep ustvarjalni napredek in da je bilo tudi pri publiku precejšnje zanimanje. Sedem predstav si je ogledalo 2.041 obiskovalcev.



Ivan Cankar: Gospa Judit (Branka Verdovnikova)



Ignac Kamenik: Marionete

Odrplo je Teden Mladinsko gledališče iz Ljubljane z igro Leopolda Suhadolčana **NAROBE STVARI V MESTU PETPEDI**. 20. marca je gostovalo Mestno gledališče ljubljansko s **SAMOROGOM** Gregorja Strniše. Naslednji dan je SLG Celje uprizorilo **LEPO NAŠO DOMOVINO**, popoldne istega dne pa je gostovala Branka Verdonikova z **GOSPO JUDIT** Ivana Cankarja. 22. marca so bile na sporedu **MARIONETE** Ignaca Kamenika v uprizoritvi Drame SNG Maribor, nato **KONGRES** Primoža Kozaka v uprizoritvi Drame SNG Ljubljana, in zadnji dan Mirka Mahničiča **STARI LJUDSKI TRIPTIH** v uprizoritvi Slovenskega gledališča iz Trsta. SLG Celje se je moralo odreči prikazovanju »Podstrešja« Janeza Žmavca zaradi bolezni v ansamblu. Namesto novitete je ponovilo »Lepo našo domovino«, večer Cankarjevih političnih spisov.

V tem Tednu je bilo tudi edino posvetovanje, ki ga je organizirala Skupnost slovenskih gledališč. Posvetovanje o pogovornem odrskem jeziku pa je bilo že drugič odpovedano. O samem Tednu so bili povabljeni mnemnja, da bi ga morali predvsem gmotno in tudi sicer postaviti na trdnjše temelje. Prav tako bi se morali odločiti, ali naj bo festival vsako leto ali vsaj vsako drugo, predvsem pa bi mu morali dati še bolj stimula-



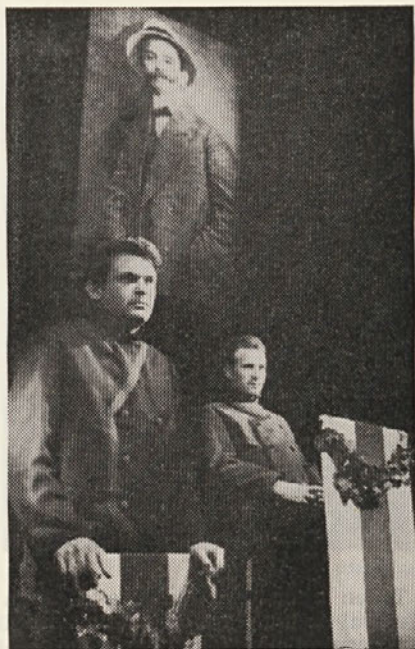
Primož Kozjak:
Kongres

tiven značaj. Ker Teden nima tekmovalnega obeležja — nemara pa bi ga moral imeti? — naj bodo stimulirani vsaj dramatik s primernimi nagradami. Posebno privlačnost bi dobil festival, če bi lahko vsi dramatik krstili svoja dela prav v tem Tednu. Tako bi se festival spremenil v nekakšno »malo pozorje«. Za konec še ugotovitev, da je celjska kulturna javnost v celoti izpričala upravičenost te prireditve v Celju, potrdila pa je tudi zaupanje vseh slovenskih gledališč, ki so se odločila, da naj ostane Teden še naprej v SLG Celje, ki je bil pobudnik tako prvega kakor tudi drugega in tretjega Tedna slovenske sodobne drame.

J. Ž.



Mirko Mahnič: Stari ljudski triptih (Kmečki rekvijem)



Ivan Cankar:
Lepa naša
domovina

ŠE DVE PREMIERI DO KONCA SEZONE

V začetku in konec maja bomo imeli še dve premieri, prva bo komedija Petra Ustinova (znanega pri nas po »Ljubezni štirih polkovnikov« in »Romanov in Julija«) »KOMAJ DO SREDNJIH VEJ« v režiji Jožeta Babiča. Delo se duhovito ponorčuje iz stare in mlade generacije, ne da bi posebej reševalo njihove probleme, ki pa se pokažejo v zanimivi luči, brž ko se jih loti, »sovražna« generacija.

Za konec pa Kreftovi »CELJSKI GROFJE« v novi postavitvi Branka Gombača v matični hiši in pa drugi zasedbi v glavnih vlogah.

ŠE DVE PREDSTAVI ZA VEZANI ABONMA

Abonenti vezanega abonmaja bodo v tej sezoni videli še dve deli. 27. aprila bo gostovala Drama SNG Maribor z delom mladega češkega avtorja Josefa Topola MAČKA NA TRACNICAH. Predvidoma v drugi polovici maja pa bo v gostih Mestno gledališče ljubljansko s sobnim westernom VETER V SASAFRASOVIH VEJAH francoskega avtorja de Obaldia.

TKANINA — GALANTERIJA



z veleblagovnico Ljudski magazin
se priporoča.

VELEBLAGOVNICA »NAMA« LJUBLJANA

s poslovalnicami:

- TRGOVSKA HIŠA, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO,
Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Čopova 7

vabi Celjane in okoličane na obisk in nakup.

Vse za dom, za gospodinjstvo in za družino ter za šport in oddih. Velika izbira, hitra in solidna postrežba, primerne cene. Obročno odplačevanje tudi brez porokov.

Menjalnica.

EMO



CELJE

Med našimi novejšimi proizvodi je sedaj sobna peč na olje EMO-5, kapacitete 5.000 kcal/h, je sodobne oblike, emajlirana z lepimi ugodnimi barvnimi emajli.

Sobna peč na olje EMO-5 je ekonomična.

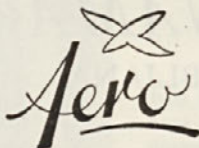
Prijetno ogreva prostor do 90 m³.

Poraba olja od 0,24 do 0,63 kg/h.

Dobite jo lahko v vseh specialnih trgovinah.

Izdeluje **EMO CELJE!**

TOVARNA



priporoča svoje
kvalitetne proizvode:

CELJE

- karbon papir
- indigo papir
- pisalni trakovi
- matrice za razmnoževanje
- barve za razmnoževanje
- akvarelne šolske barvice
- tempera barve
- umetniške oljnate barve
- jasnit-diazo-amoniak papir
- mica, bele barve za belo perilo
- guminol, lepilo za gume
- srebrna bronca za peči itd.

Znamka **AERO** jamči za kvaliteto!

Gledališki list SLG Celje. Sezona 1967/68, št. 7. Izdalo in založilo Slovensko ljudsko gledališče Celje. Predstavniki: upravnik Slavko Belak, Uredil: Janez Žmavc. Foto: Viktor Berk. Naklada: 800 izvodov. Cena 1 ND. Tisk »Celjski tisk« Celje.